

Liturgie buiten

Tijs Michels

Levend in een nationaal park zie je de wereld met andere ogen. Je oriënteert je sterker op de natuur, neemt de gang der seizoenen scherper waar, het ritme van de dag, de spelingen van het weer. Je koestert de stilte, gaat behoedzamer door het landschap, houdt eens wat vaker halt.

Ook de liturgie deelt in deze natuurverbondenheid. Mocht je dat in een agrarisch gebied nog verwachten, bij een biddag voor het gewas of een oogstdankviering, hier toch niet. Voor landbouw zijn de heuvels rond Oppenweiler immers te steil, wijnbouw en appelbomen daar gelaten. Bovendien is het halve park inmiddels natuurreservaat. Natuurverbondenheid is hier kortom, behalve voor die enkele wijnboer en bronwaterbottelaar, niet economisch gemotiveerd. Het moet dus op veel minder evidente gronden teruggaan, dat dit element in de lokale liturgie zo frequent opduikt.

Onlangs viel het mij weer op, ditmaal in een gezinsviering. De kinderen die dit voorjaar hun eerste communie doen, presenteerden zichzelf en hun project. Bij dat laatste hoort een lied dat in de verte wel wat wegheeft van het Zonnelied van St Franciscus. Langs zon en velden, bomen en planten, hemel en water, richt het de blik tot ver voorbij de muren van het kerkgebouw. Mij lijkt het voor kinderen van een jaar of acht behoorlijk moeilijk, maar ze zongen het er niet minder enthousiast om. Daarna vormden ze samen het projectsymbool, de regenboog, dat al evenzeer naar de wereld buiten verwijst.

*Regenboog, veelkleurig licht,
al jouw kleuren zijn het leven.
God komt ons weer in het zicht,
heeft zijn teken ons gegeven.*

Rood het houtvuur, gloed en vlammen,
stralend en krachtig, warmen mij.
En ik ontdek het mysterie:
God jouw liefde draagt ook mij.

Oranje zon, jij licht der dagen,
wakker en ziende wil ik zijn.
En ik ontdek het mysterie:
God jouw licht verlicht ook mij. (*refr.*)

Geel de aren op de velden,
rijkdom en volheid rondom mij.
En ik ontdek het mysterie:
God jouw hand zegent ook mij.

Groen de planten, groen de bomen,
groeien, ontkiemen, leren mij.
En ik ontdek het mysterie:
God jouw krachten sterken mij. (*refr.*)

Blauw het water, blauw de hemel,
diepte en wijde lokken mij.
En ik ontdek het mysterie:
God jouw trouw zij leidt ook mij.

Indigo, donkere schaduw,
machten en krachten bedreigen mij.
En ik ontdek het mysterie:
God jouw schaduw hoedt ook mij. (*refr.*)

Violet, die grote vrede,
stilte en zwijgen, diep in mij.
En ik ontdek het mysterie:
goede God steeds vind jij mij. (*refr.*)

Reinhard Bäck (vert.: TM)

Hun eerste-communie-project is verder een ware uitputtingsslag. Achttien weken op rij komen zij iedere woensdagmiddag bijeen. Daar komen voor de ouders dan nog ouderavonden bij. (Deze voorbereiding lijkt extreem, en is dat mogelijk ook, maar ze zijn hier wel wat gewend, of kunnen zo mooi wennen. Zo kent Oppenweiler, als één van slechts twee parochies in dit bisdom, nog een scholierenviering, voor kinderen van acht à negen jaar, iedere dinsdagochtend om 7:40 uur! Zij trekt, ofschoon geheel en al vrijwillig, en bij alle doorstroming aan leeftijdsgebonden activiteiten eigen, al jaren op rij tussen de tien en vijftien kinderen. Nie-

mand hoeft na de grondige communievoorbereiding plots in een gat te vallen.) Of die kinderen zich in weerwil van deze intensieve aanloop nog onbevangen aan hun viering kunnen overgeven zal eind mei blijken, op een moment overigens dat in deze contreien alweer het volgende natuursymbool centraal staat: de meiboom.

Kort daarop breekt het —wat ik maar zal noemen— wandelliturgieseizoen aan. Nu wordt het kerkgebouw radicaal voor het landschap verruild.

Het opent met de sacramentsdagprocessie, waarvoor de wandelschoenen nog niet echt van zolder hoeven. Anders ligt dat kort daarop met de ‘Sterrentocht’. Voor Oppenweilers katholieke jeugd is deze driedaagse jongerenbedevaart naar en rond een nabijgelegen klooster inmiddels niet meer uit hun jaarcyclus weg te denken. Het afgelopen jaar volgde direct daarop nog het vijfjaarlijkse Jugendforum. Mijn parochie telt zo’n vijftwintig jongeren die gezamenlijk dergelijke bijeenkomsten afstruinen. Ze gingen vorig jaar verder onder andere naar Rome, het jaar daarvoor naar de wereldjongerendagen, natuurlijk welhaast jaarlijks (mits 16 of ouder) naar Taizé, en dichter bij huis naar meerdere ontmoetingsdagen op dekenaal niveau. Dit samenscholen komt mede voort uit wat katholieken hier zelf betitelen met ‘onze diasporasituatie’: het feit dat ze met ongeveer 20% een kleine minderheid vormen in

een overwegend luthers deel van Baden-Württemberg. (Deze ‘diaspora’ voert verder tot een ongemeen intensieve oecumenische samenwerking, waarop ik later dit jaar terugkom.) Op zondagmorgen zie je deze jongeren overigens niet, of het moet zijn dat ze als ministrant staan ingeroosterd. Daar de viering dan op het min of meer absurde tijdstip van negen uur aanvangt, kan niemand hen dit euvel duiden.

Het wandelliturgieseizoen vervolgt op de eerste zondag van juli met de oecumenische zomeravondwandeling ‘Bijbel en Natuur’. Zijn climax bereikt het evenwel later die maand. Dan lopen alle kerkgemeenschappen uit de buurt gezamenlijk hun jaarlijkse etappe op de pelgrimsweg naar Santiago de Compostella. Die weg voert al eeuwen door Oppenweiler. Niet voor niets heet de oude, nu lutherse kerk (zie de foto bij mijn vorige bijdrage) al meer dan 700 jaar de *Jakobuskirche*. En

die vind je meer in deze streek. Wie zelf ooit naar Santiago liep zal in de overvolle etappe weinig terugvinden: zwijgen en ruimte maken moeten herhaaldelijk wijken voor zang of een ‘spirituele impuls’ (tekst ter overweging) van telkens een andere lutherse, katholieke of methodistische pastor. Voor menigeen is liturgie nu eenmaal geen liturgie als zij geen expliciet programma kent.

De communiekinderen op de foto echter wisten wel beter: het meeste ontdek je juist in die momenten die niet voor te programmeren zijn. Bijvoorbeeld als zich plots een regenboog vormt.

Tijs Michels (1966) woont en werkt in Oppenweiler (Baden-Württemberg). Hij studeerde theologie aan de Universiteit van Tilburg en de University of Notre Dame (USA). Momenteel werkt hij als software-ontwikkelaar. Alle foto's: TM